

**КОМУНАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ЧЕРКАСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»**

СХВАЛЕНО

Вченою радою КНЗ «Черкаський
обласний інститут післядипломної
освіти педагогічних працівників
Черкаської обласної ради»
Протокол від 31.08.2026 №3

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. ректора КНЗ «Черкаський
обласний інститут післядипломної
освіти педагогічних працівників
Черкаської обласної ради»

Наталія ЧЕПУРНА
Наказ від 31.08.2026 № 73

**Програма
підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти,
які реалізують Державний стандарт базової середньої освіти в межах
циклу базового предметного навчання
«Сучасні підходи до організації освітнього процесу у 9 класі Нової
української школи»**

Розробник(и): комунальний навчальний заклад «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради» (Замулко О.І., завідувач координаційного центру професійного розвитку особистості).

Напрямок підвищення кваліфікації: сучасні підходи до навчання в Новій українській школі на рівні базової середньої освіти.

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (наказ МОН від 12.10.2022 № 904).

Термін дії програми: з 01.09.2026 до 01.09.2031 року.

Рецензенти:

Назаренко Галина, доктор педагогічних наук, професор, проректор із науково-методичної роботи комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»;

Овчаренко Ірина, директор Черкаської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №32 Черкаської міської ради Черкаської області.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. Навчання у 9 класі завершує другий цикл базової середньої освіти та має забезпечити не лише досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, а й їхню готовність до усвідомленого вибору подальшої освітньої траєкторії. Тому професійна діяльність учителя потребує поєднання компетентнісного й діяльнісного навчання, інтеграції змісту, подолання освітніх втрат, використання сучасних цифрових технологій, підтримки професійного самовизначення учнів та підготовки до навчання у профільній старшій школі. Особливої актуальності набуває забезпечення наступності між базовою та профільною середньою освітою, підтримка професійного самовизначення учнів, формування готовності до усвідомленого вибору профілю навчання та подальшої освітньої траєкторії.

Зміст програми має універсальний характер і може бути реалізований для педагогічних працівників усіх освітніх галузей із конкретизацією фахово-методичного змісту відповідно до навчального предмета / інтегрованого курсу.

Цільова група: вчителі закладів загальної середньої освіти, які забезпечують реалізацію Державного стандарту базової середньої освіти у 9 класі в межах циклу базового предметного навчання.

Обсяг (тривалість): 30 годин (1 кредит ЄКТС).

Особливості реалізації програми: інтенсивна форма (2 тижні, навчальний тиждень понеділок - субота). Для організації освітнього процесу, розміщення навчальних матеріалів, виконання самостійних і практичних завдань, комунікації та оцінювання результатів навчання використовуються можливості платформи Moodle.

Для реалізації програми залучаються тренери-педагоги, які пройшли відповідне навчання або підготовку за змістом програми.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: інституційна (дистанційна у синхронному (онлайн) та асинхронному режимі).

Мета підвищення кваліфікації: професійний розвиток педагогічних працівників щодо реалізації Державного стандарту базової середньої освіти у 9 класі, застосування сучасних підходів до навчання та підготовки учнів до усвідомленого вибору подальшої освітньої траєкторії і профілю навчання.

Завдання підвищення кваліфікації:

- поглибити розуміння особливостей реалізації Державного стандарту базової середньої освіти у 9 класі;
- удосконалити вміння застосовувати компетентнісний, діяльнісний та інтегрований підходи;
- розвинути здатність проектувати компетентнісно орієнтовані завдання та компенсувати освітні втрати;
- удосконалити вміння підтримувати професійне самовизначення учнів і вибір профілю навчання;
- розвинути готовність педагогів до забезпечення наступності між базовою та профільною середньою освітою.

Перелік компетентностей, що удосконалюватимуться: предметно-методична (А2), інформаційно-цифрова (А3), прогностична (Г1), здатність до навчання впродовж життя (Д1).

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

- знання особливостей реалізації Державного стандарту базової середньої освіти у 9 класі та забезпечення наступності з профільною середньою освітою;
- уміння застосовувати компетентнісний, діяльнісний, інтегрований і практико-орієнтований підходи;
- здатність розробляти компетентнісно орієнтовані завдання та визначати шляхи компенсації освітніх втрат;
- спроможність підтримувати професійне самовизначення учнів, вибір профілю навчання та індивідуальної освітньої траєкторії;
- готовність до професійної рефлексії, самооцінювання та визначення напрямів подальшого професійного розвитку.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації: виконання передбачених програмою практичних і самостійних завдань, участь у підсумковій рефлексії та проходження підсумкового тестування. Умовою успішного завершення навчання є виконання практичних і самостійних завдань та отримання за підсумкове тестування не менше 75 балів зі 100.

Документ про підвищення кваліфікації: за результатами виконання програми педагогічним працівникам видається сертифікат, технічний опис, дизайн, спосіб виготовлення, порядок видачі якого відповідає вимогам постанови Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 №800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (зі змінами).

Вартість: 470 грн.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено інтерактивні лекційні та практичні заняття, а також самостійна робота слухачів. Особливістю практичних занять є спільне виконання завдань, проведення досліджень, аналіз конкретних ситуацій і розв'язання професійних кейсів.

Самостійна робота передбачає індивідуальну роботу з нормативними документами, аналіз методик, практик та можливостей закладу освіти.

Заходами підсумкового контролю є тестування, що сприяє комплексній оцінці засвоєння матеріалу й формуванню навичок систематизації та аналізу отриманих знань.

Зміст програми складається з 3 модулів та 13 взаємопов'язаних тем. На етапі завершення навчання за Програмою слухачі складають підсумковий тест із 20 завдань. Результат оцінюється за 100-бальною шкалою; мінімальний прохідний результат становить 75 балів (75%). Учасники, які виконали передбачені Програмою практичні та самостійні завдання, пройшли підсумкове тестування з результатом не менше 75 балів зі 100 та заповнили

форму підсумкової рефлексії, отримують сертифікат про підвищення кваліфікації.

Кількість годин, що відводиться на опанування змісту Програми, становить 30 год, з них: 2 год – лекційні заняття, 8 год – практична робота, 19 год – самостійна робота, 1 год – контрольні заходи.

Навчально-тематичний план

№ з/п	Назва навчальних тем	Кількість годин				
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
1.	МОДУЛЬ 1. Професійне самовизначення та вибір учнями 9 класу подальшої освітньої траєкторії					
1.1	Професійне самовизначення учнів: інтереси, здібності, цінності та можливості	2				2
1.2.	Професійна орієнтація засобами освітньої галузі			2		2
1.3.	Профілізація як складова усвідомленого вибору подальшої освітньої траєкторії			2		2
	Разом за модулем	2	0	4	0	6
2.	МОДУЛЬ 2. Сучасні підходи до підвищення якості освіти у 9 класі НУШ					
2.1.	Реалізація концептуальних засад відповідної освітньої галузі у другому циклі базової середньої освіти			2		2
2.2	Компетентнісно орієнтовані завдання: від проектування до практичного застосування		2	2		4
2.3	Діагностування та компенсація освітніх втрат учнів		2			2
2.4.	Інтегроване навчання та міжпредметна взаємодія			2		2
2.5.	Освітня галузь у контексті сталого розвитку та формування ціннісних орієнтирів учнів		2			2
2.6.	Проектне, дослідницьке та STEAM-навчання. Цифрові технології			2		2

	та III в освітньому процесі					
	Разом за модулем	0	6	8	0	14
3.	Модуль 3. Забезпечення наступності між базовою та профільною середньою освітою					
3.1	Індивідуальна освітня траєкторія учня в умовах переходу до профільної середньої освіти			2		2
3.2	Навчальні програми та вибіркові освітні компоненти: нормативні вимоги і проектування		2	1		3
3.3	Практико-орієнтоване навчання як засіб підготовки учнів до профільної освіти			2		2
3.4	Інтегровані та міжгалузеві курси в системі допрофільної підготовки			2		2
	Разом за модулем	0	2	7	0	9
	Підсумкові заходи	0	0	0	1	1
	Діагностування результатів навчання				1	1
	Усього	2	8	19	1	30

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Професійне самовизначення та вибір учнями 9 класу подальшої освітньої траєкторії

Тема 1.1. Професійне самовизначення учнів: інтереси, здібності, цінності та можливості.

Сутність професійного самовизначення. Інтереси, здібності, цінності та особистісні ресурси учня. Чинники професійного вибору. Стереотипи щодо професій. Роль учителя у формуванні здатності учня здійснювати усвідомлений вибір.

Тема 1.2. Професійна орієнтація засобами освітньої галузі.

Профорієнтаційний потенціал навчального предмета / інтегрованого курсу. Ознайомлення учнів із професіями, пов'язаними з відповідною освітньою галуззю. Інтеграція профорієнтаційного змісту в урок, проєкту та дослідницьку діяльність.

Тема 1.3. Профілізація як складова усвідомленого вибору подальшої освітньої траєкторії.

Профіль навчання та його зв'язок з інтересами, здібностями й професійними намірами учня. Академічне та професійне спрямування подальшої освіти. Роль педагога у підтримці вибору учня.

МОДУЛЬ 2. Сучасні підходи до підвищення якості освіти у 9 класі НУШ

Тема 2.1. Реалізація концептуальних засад відповідної освітньої галузі.

Мета, завдання та компетентнісний потенціал освітньої галузі. Обов'язкові результати навчання, ключові компетентності та наскрізні вміння. Особливості реалізації змісту галузі у 9 класі.

Тема 2.2. Компетентнісно орієнтовані завдання.

Ознаки та структура компетентнісно орієнтованого завдання. Практичний і життєвий контекст. Проектування завдань для формування та оцінювання результатів навчання учнів.

Тема 2.3. Діагностування та компенсація освітніх втрат.

Освітні втрати й освітні розриви. Виявлення навчальних потреб учнів. Вхідне та поточне діагностування. Добір стратегій і засобів надолуження результатів навчання. Персоналізація навчання.

Тема 2.4. Інтегроване навчання та міжпредметна взаємодія.

Мета та принципи інтеграції. Міжпредметні й міжгалузеві зв'язки. Тематичні, проблемні, проєктні та інтегровані заняття.

Тема 2.5. Освітня галузь у контексті сталого розвитку та формування ціннісних орієнтирів.

Можливості змісту відповідної освітньої галузі для формування відповідальності, екологічної свідомості, громадянської активності, безпечної поведінки та культури сталого розвитку.

Тема 2.6. Проєктне, дослідницьке та STEAM-навчання. Цифрові технології та ШІ в освітньому процесі.

Проєктна й дослідницька діяльність у циклі предметного навчання. Етапи роботи над навчальним проєктом. STEAM-підхід та міжгалузева взаємодія. Цифрові інструменти й технології штучного інтелекту для планування, організації та підтримки навчальної діяльності. Педагогічна доцільність, безпечне та етичне використання ШІ. Розвиток критичного мислення, креативності, ініціативності та здатності розв'язувати проблеми.

МОДУЛЬ 3. Забезпечення наступності між базовою та профільною середньою освітою

Тема 3.1. Індивідуальна освітня траєкторія учня.

Наступність між базовою та профільною середньою освітою. Виявлення освітніх потреб, інтересів і здібностей учнів. Портфоліо, консультування, вибір освітніх компонентів та підтримка індивідуальної траєкторії.

Тема 3.2. Навчальні програми та вибіркові освітні компоненти.

Нормативні засади та структура навчальної програми. Визначення мети, очікуваних результатів, змісту, форм організації навчання й оцінювання. Можливості створення вибірових курсів для допрофільної підготовки.

Тема 3.3. Практико-орієнтоване навчання як засіб підготовки до профільної освіти.

Навчальні ситуації, пов'язані з реальним життям та майбутньою професійною діяльністю. Кейси, дослідження, проекти, проблемні завдання. Використання ресурсів відповідної освітньої галузі для професійного самовизначення.

Тема 3.4. Інтегровані та міжгалузеві курси в системі допрофільної підготовки.

Принципи інтеграції змісту різних освітніх галузей. Проектування вибіркового міжгалузевого курсу. Практико-орієнтований зміст, цифрові ресурси, проекти та групова діяльність.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

1. Визначити профорієнтаційний потенціал навчального предмета / інтегрованого курсу та розробити фрагмент профорієнтаційної активності для учнів 9 класу.
2. Розробити компетентісно орієнтоване завдання для учнів 9 класу.
3. Проаналізувати результати діагностування та визначити способи компенсації освітніх втрат.
4. Змоделювати інтегроване, проектне або дослідницьке завдання.
5. Розробити фрагмент практико-орієнтованого заняття з урахуванням професійного самовизначення учнів.
6. Розробити алгоритм підтримки індивідуальної освітньої траєкторії учня 9 класу.
7. Запропонувати концепцію вибіркового освітнього компонента / міжгалузевого курсу для допрофільної підготовки.
8. Створити або адаптувати цифровий освітній ресурс із використанням цифрових інструментів / ШІ та оцінити його педагогічну доцільність і безпечність.

3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

1. Нормативно-правове забезпечення освітнього процесу в циклі базового предметного навчання НУШ.
2. Наступність між базовою та профільною середньою освітою.
3. Компетентнісний потенціал освітньої галузі та способи його реалізації.
4. Академічна свобода вчителя у розробленні навчальної програми та плануванні освітнього процесу.
5. Діяльнісний підхід і сучасні технології навчання учнів.
6. Компетентісно орієнтовані завдання та сучасні підходи до оцінювання результатів навчання.
7. Можливості, обмеження та етичні аспекти використання цифрових технологій і штучного інтелекту в освітньому процесі.
8. Професійне самовизначення та кар'єрна орієнтація учнів 9 класу.
9. Індивідуальна освітня траєкторія учня в умовах переходу до профільної середньої освіти.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ І ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові документи

1. Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти : Постанова КМУ від 30.09.2020 № 898 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ від 30.08.2022 №972). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#n16> (дата звернення: 10.08.2026).
2. Про деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників : Постанова КМУ від 21.08.2019 №800 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.08.2026).
3. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 №463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення: 10.08.2026).
4. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : розпорядження КМУ від 14.12.2016 № 988-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-p> (дата звернення: 10.08.2026).
5. Професійний стандарт за професіями «Вчитель закладу загальної середньої освіти» : наказ МОН України від 29.08.2024 № 1225. URL: https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/646-ilovepdf_merged.pdf (дата звернення: 10.08.2026).

Основна література

1. Про інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів / інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2026/2027 навчальному році : лист МОН від 17.08.2026 № 1/17756-26. URL: <https://bit.ly/3UFWZtJ> (дата звернення: 19.08.2026).
2. Про затвердження Рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 5-9 класів закладів загальної середньої освіти : наказ МОН від 14.08.2026 № 1427. URL: <https://bit.ly/4yjtcWl> (дата звернення: 17.08.2026).
3. Про затвердження системи та загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів : наказ МОН від 04.05.2026 №722. URL: <https://bit.ly/4r1F1xV> (дата звернення: 10.08.2026).
4. Професійна орієнтація у Новій українській школі. URL: <https://bit.ly/4qwhSlw> (дата звернення: 10.08.2026).
5. Типові освітні програми. URL: <https://bit.ly/3EW5dlM> (дата звернення: 10.08.2026).
6. Модельні навчальні програми для 5–9 класів Нової української школи. URL: <https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy-dlia-5-9-klasiv-nush/> (дата звернення: 10.08.2026).
7. Навчально-методичне забезпечення НУШ для 5–9 класів. URL: <https://imzo.gov.ua/osvita/nush/navchal-no-metodychne-zabezpechennia-5-9-kl-nush/> (дата звернення: 10.08.2026).

Додаткова література і джерела

1. Формувальне оцінювання: означення, техніки і інструменти : [блог] : україн. версія. URL: <https://formativeasua.blogspot.com/> (дата звернення: 10.08.2026).
2. Електронні версії підручників URL: <https://bit.ly/3fmMELJ> (дата звернення: 10.08.26).
3. Інструктивно-методичні рекомендації щодо запровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах загальної середньої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2024/05/21/Instruktyvno-metodychni-rekomendatsiyi-shchodo-SHI.v.ZZSO-22.05.2024.pdf> (дата звернення: 10.08.2026).